

1937r

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ГОДИНА XXIX

КНИЖКА 9

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ
ИЗДАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО

Редакторъ СТЕФАНЪ ПОПОВЪ, Гурко, 51
Администрация — София. Цар. Иоанна, 18.

Абонаментъ за нечленове 100 лева
Телефонъ 2-75-89, Пош. чекова с-ка № 672

DER BULGARISCHE TURIST

Zeitschrift des Bulgarischen Turistenvereins. Hauptschriftleiter: STEPHAN POPOW
Schriftleitung: Tzaritzza Joanna, 18, Sofia, Tel. 2-75-89

Година XXIX

Ноемврий, 1937

Книжка 9

НАШЕТО ДЪЛО И ОБЩЕСТВОТО

Българският Туристически Съюзъ и тази година хвърли своя погледъ назадъ, по извървяния въ продължение на 33 години пътъ, за да изтъкне предъ българското общество, отбелязанитъ досега резултати на положително творчество.

А то не е малко.

Ако годинитъ до преди последната война бѣха такива на усилия отъ страна на първитъ дейци на Алековата идея за българския туризъмъ да смѣкнатъ тайнственото було що покриваше планината и я правѣше страхотна, ако това бѣха години на горещъ зовъ къмъ обществото да обикне българската природа и тогава се печелеха истински поклонници на планината, въ тѣзи следъ войната, туриститъ показаха на дѣло, съ невиданъ възторгъ и ентузиазъмъ, своята синовна обичъ на грижи къмъ българската природа, както за нейното по-голѣмо и често посещаване, а така сѣщо и за нейното опазване, въ продължение само на 15 години, успѣха да осѣятъ нашитъ планини съ десетки хижи, заслони и домове.

Та не е ли това цѣль подвигъ въ годинитъ, които живѣемъ, една организация, едва броеща 5000 души членове да построи 36 хижи, 4 заслона, 11 домове и 2 високопланински метеорологически наблюдателници — струващи десетки милиони лева и всички даващи подслонъ на стотици поклонници на планината? Да построишъ 53 постройки и ги дадешъ на общо ползуване, безъ да получишъ нуждната подкрепа отъ общество и държава, не говори ли това за най-чиститъ обществени чувства, които може да прояви само БТС?

И, ако днесъ, ние напомниме на българското общество за неговия дългъ къмъ дѣлото на БТС, и на официалнитъ органи и държавата, за да изискаме нуждното сериозно отнасяне къмъ нашето дѣло, и създаване необходимитъ условия за правилното му развитие, ние не вѣрваме да останемъ нечути. Нашето общество, претендиращо за култура, не може да остане глухо къмъ една, не само културна, но и чисто национална необходимостъ за племето ни, която държавата наистина е длъжна да подкрепи.

Асенъ Икономовъ

СЪДЪРЖАНИЕ: Изъ стария Балканъ — Вл. Георгиевъ; Бъдещи практически задачи на Б. Т. С. — Георги Георгиевъ; Най- (НА ХУДОЖЕСТВЕНАТА ЧАСТЪ) да-Девн — прев. Г. С.; Последни листа (стих.); Изъ Мургащъ планина — Лю енъ Георгиевъ; Постройка телено вѣже въ Пиринъ — Г. Георгиевъ; Най-дългиятъ день (стихотв.).

СЪЮЗЕНЪ ЖИВОТЪ

Конференция въ София. Централното настоятелство на съюза свиква въ неделя, 31 октомври т. г., конференция въ София на клоновитѣ председатели, която ще се занимае изключително съ въпроситѣ за установяване на единенъ хиженъ режимъ въ всички съюзни хижи, а също така и съ започването на съюзната маркировка; по първия въпросъ Ц. Н-во излъже съ проекто-докладъ, който е разпратенъ предварително до клоновитѣ, предвиждащъ установяване на рамки, въ които да се движатъ такситѣ, предвиждани отъ отдѣлнитѣ клонове за посещението на хижитѣ, а освенъ това и въвеждане на новъ начинъ за събиране на хижестроителнитѣ марки, като за напредъ клоновитѣ ще взематъ билетитѣ за хижнитѣ такси отъ Ц. Н-во и ще заплащатъ предварително дължимия хиженъ данъкъ. По този начинъ ще се създаде въ съюза единъ здравъ хижестроителенъ фондъ, отъ който ще бждатъ подпомагани всички нови инициативи за строежъ на хижи.

На конференцията се очакватъ да присъствуватъ всички клоновои председатели и тя да даде новъ тласкъ за организационния и строителенъ животъ на съюза.

Подпомагане хижитѣ. Презъ настоящата година Ц. Н-во е подкрепило строежа на хижитѣ „Студенецъ“ — Чепеларе „Переликъ“ — Широка лъжа и „Мургащъ“ — с. Надежда. На новия заслонъ подъ в. Юмрукъ-чалъ Ц. Н-во е подарило 5 одеала. Плана за новото разширение на хижата „Планинецъ“ на едноименния софийски клонъ също е одобренъ отъ Ц. Н-во.

Г-нь Георги К. Георгиевъ, учителъ въ В. Търново, изпрати въ редакцията на списанието сумата отъ лв. 50, за учредяване на фондъ за постройка на телено вжже по рѣба на „Кончето“ въ Пиринъ. Заедно съ това, той прати и статия за същото, която печатаме въ настоящия брой. Редакцията се присъединява напълно къмъ хубавата инициатива на г. Георгиевъ и апелира също къмъ всички съюзни срѣди да подкрепятъ този фондъ. Ние ще имаме грижата да правимъ известни всички, които сж присъединили усилията си за горната цель.

Виденъ английски алпинистъ въ София. На 24 октомври въ София пристига и на 26 с. м. ще държи сказка върху „Опититѣ за изкачване на Еверестъ“, Хюгъ Рѣтледжъ, водачъ на последнитѣ експедиции къмъ Еверестъ презъ 1933 и 1936 г. Въ следния брой ще предадемъ резюме отъ сказката на този виденъ гостъ на българското планинарство

КЛОНОВЪ ЖИВОТЪ

Клонътъ „Безово“ въ Асеновградъ отпразднува традиционния денъ на Безово на 19 септември. За случая бѣ организиранъ еднодневенъ излетъ до в. Безово. Издаде се туристически листъ „Родопско ехо“. Денътъ бѣ използванъ и за агитационенъ, за което цѣлиятъ градъ бѣ окиченъ съ туристически афиши и позиви.

Айтоскиятъ клонъ „Чудни скали“ въ изпълнение пограмата си за дейность е организиравъ два излети отъ които единия еднодневенъ до „Чуднитѣ скали“ на които е наименованъ клонъ и другъ — двудневенъ до в. Чумерна и гр. Елена.

На 5 септември въ туристическия паркъ стана първата среща между настоятелството на клонъ „Чудни скали“ и това на клонъ отъ ЮТС, на която среща се размѣниха мисли по бждещата съвмѣстна дейность на двата клонъ.

Клонътъ „Узана“ въ Габрово на 12 юлий записа още една свѣтла страница въ историята на организационния си животъ съ първата копка на новата хижа „Узана“, която бѣ направена сщия денъ въ присъствието на голѣмъ брой членове на клонъ и туристи отъ околнитѣ планини.

Клонътъ „Бачо Киро“ — Дръново на 8 августъ отпразднува по най-тържественъ начинъ годишния си празникъ. По традиция на този денъ туриститѣ отъ града се покланятъ предъ свѣтлата паметъ на щедрия си дарителъ Никола П. Мушановъ и на патрона си Бачо Киро. Сутринтъ се отслужи панихида отъ мѣстното духовенство на плаца предъ туристическия домъ, а вечерта на същото мѣсто бѣ устроено голѣмо градинско туристическо веселие.

Клонъ „Голо Бърдо“ отъ Перникъ чествува петъ години отъ построяването на хижата си „Селимица“. Следъ молебена, отслуженъ отъ Н. Високопреосвещенство епископъ Йосифъ, клонъ бѣ поздравенъ отъ представители на софийскитѣ клонове и други организации, на които председателя на клонъ г. инж. Броксъ отговори съ прочувствена благодарствена речъ. До вечерта присъствуващитѣ сж прекарвали въ забави и веселие.

Клонътъ „Приста“ въ Русе се постави въ услуга на Ц. Н-во и следъ похвални усилия подготви почва за създаване на клонъ отъ Съюза въ града — люлка на българския туризъмъ, който откърми най-първиятъ и най-добриятъ български туристъ Алеко Константиновъ. Въ денътъ на учредителното събрание русенскиятъ клонъ ще устрои излетъ до Свищовъ, въ който ще взематъ участие най-

активният му членове. Отъ страна на И. Н-во също ще присъствува нѣкой отъ членоветъ му.

Сливенскиятъ клонъ „Българка“ е изкаралъ първия етапъ отъ новостроящата се хижа „Синитъ камъни“, което е една малка частъ отъ плана на клона да създаде благоустроено лѣтовище наоколо хижата въ мѣстността „Карандиля“. Изпълнението на плана върви успѣшно. Покрай хижата сж построени вече и петъ частни вили, съ което пробива е вече направенъ и сега съ радостъ се очаква осъществяването на цѣлия планъ, което ще бже първо по рода си у насъ туристическо лѣтовище.

ВЕСТИ

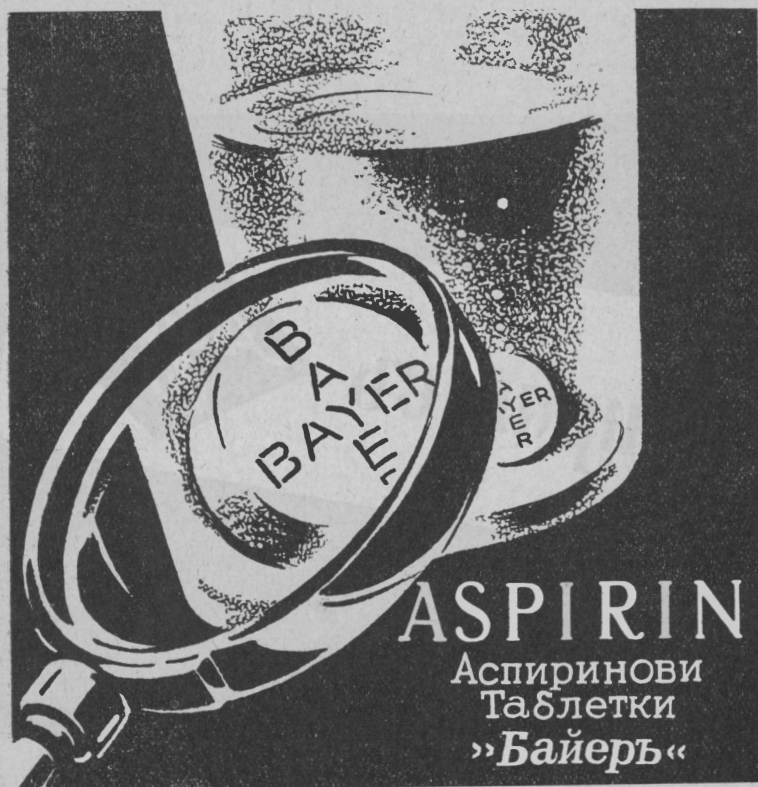
Японска експедиция въ Каракорумъ. Насърдени отъ миналогодишнитъ си успѣхи върху Нанда Котъ, японцитъ сж направили постѣжки за разрешаване една нова японска експедиция презъ идната година. Тя ще се състои всичко отъ 6 души алпинисти водена отъ проф. Кимъ Кихара, председател на Японския Алпийски клубъ и неговитъ членове петъ души студенти отъ университета въ Киото. Целта на експедицията е извънредно смѣла: изкачването на най-високия връхъ на Каракорумъ — К2 или Чого-Ри (8610 м.), а въ случай на неуспѣхъ върху него, японцитъ ще опитатъ

единъ отъ двата върха Газербрунъ или Хиденъ Пикъ, който бѣ целъ и на несполучилата миналогодишна френска експедиция.

Нови планински филми. Презъ настоящето лѣто най-високия и най-интересния европейски алпийски върхове — Монбланъ и Матерхорнъ — сж били окупирани отъ ... филмови експедиции. Двата най-голѣми планински режисьори, Д-ръ Арнолдъ Фанкъ и Луй Тренкеръ, работятъ за пресъздаването и художественото изнасяне първитъ изкачвания на Монбланъ и Матерхорнъ.

Луй Тренкеръ е работилъ върху върха Матерхорнъ въ продължение на две седмици съ 14 филмови участници, като сж правени снимки отъ 7 часа сутринята до обѣдъ. Швейцарски водачи сж изнесли тежкитъ филмови камери на върха. И който познава рѣбоветъ на Матерхорнъ, знае какво значи това невѣроят-но постижение.

Другиятъ магьосникъ на планината, Д-ръ Фанкъ отъ своя страна съ 8 участници въ продължение на два месеца при извънредно бурно и студено време е билъ окупираля Монбланъ, като седалището му е била обсерваторията Вало. Природата сама е дала възможность да се направятъ най-силнитъ сцени на планинска буря.

фотографирай съ

Есень въ Балкана

Снимка Н. Ив. Божинов

ИЗЪ СТАРИЯ БАЛКАНЪ

ВЛ. ГЕОРГИЕВЪ

(Следсъборенъ излетъ)

Слънцето ясно грѣе надъ благодатната българска земя. Залѣни отъ свѣтлина, предпланинскитѣ възвишения на стария Балканъ представляватъ радостна картина. Грижливо обработени ниви съ надвиснали тежки класове, буйна царевица, свежо-зелени градини радватъ око̀то на пѣтника, извикватъ радостна усмивка и върху загорѣлото отъ слънцето лице на трудолюбивия български селянинъ, доволенъ, че тая година трудътъ му е богато възнаграденъ. Далечъ се чернѣе гората. Въ лѣво, на хоризонта, голия хребетъ на Св. Никола.

Крачимъ доволни и ние всрѣдъ тази благословена земя, гърдитъ широко поематъ свежия планински въздухъ, хвърляме последенъ погледъ къмъ Св. Никола, къмъ потъналото въ зеленина село Червенъ брѣгъ, извиваме надъ Зелено дърво и навлизаме въ гората.

Узана. Обширна слънчева поляна, обградена отъ всички страни съ хубава букова гора. Отсреща Куруджа. Подъ него, край гората, скромната хижа, до която неуморнитѣ габровски туристи строятъ вече нова, грамадна хижа, за да задоволятъ тъй нарастналитѣ туристически нужди. Хубаво мѣсто за отмора. Следъ време тукъ ще израстне най-хубавото лѣтовище за габровци, които, кой знае по какви причини, до сега не сж обърнали достатъчно внимание на него.

Тъмна, спокойна нощъ. Пълна тишина. Отъ време на време само полъхва вечеренъ хладъ и раздвижва гората въ тайнственъ шепотъ, примѣсенъ съ далеченъ звънъ отъ стада. Далечъ свѣткавици раздиратъ нощната тъма и отново всичко потъва въ тишина и мракъ. Стоимъ до късна нощъ на верандата, смѣлчани предъ особеното настроение на планината. Едри капки дъждъ по тенекения покривъ на хижата нарушаватъ тишината, студентъ вѣтъръ облѣхва разголенитѣ гърди и ни кара да се приберемъ вече за спане.

Ранно утро. Надъ Св. Никола свѣтлѣе. Два часа пѣтъ презъ голѣмата Равна гора и предъ насъ се открива величествения масивъ на Мазалатъ. Мощенъ по строежъ, напѣдобява пиринскитѣ си събратя. До него се редятъ Кадемлия, Пиргосъ, Бѣлиятъ кладенецъ, Плочата. Отатѣкъ се ниши усамотена Синаница. Долу, скрита въ гората, като че ли устремила се въ дънъ-земя, шуми Габровница. Човѣкъ може съ часове да стои въ захласть и пакъ да не насити душата си отъ величието на приоблачния Мазалатъ, навжсилъ чело въ тежка размисль надъ вѣковетѣ, отъ изпълнената съ мистичностъ бездна на Габровница, чийто тън-тежъ ви кара да помислите, че отъ тукъ се влиза може би въ нѣкой отъ крѣговетѣ на Дантевия адъ. Габровница — красота и тайнственостъ, трепетъ и боязнь. Неудържимо желание да потънешъ въ нейната бездна, лекъ смутъ въ душата предъ чара на нейната неизвестностъ.

Малка почивка въ съзерцание на тая дивна красота и се спущаме по удобната пѣтека отново въ безкрайната гора. Отъ време на време излизаме на хубави слънчеви поляни, които ни откриватъ омайни просторни гледки. Ненагледенъ е тукъ Балканътъ. Неусетно слигаме въ чудно хубавия Лѣгътъ, където Росица тече по живописна долина, заграждана отъ една страна отъ гориститѣ склонове на Мусинъ дѣлъ и Разлатица, отъ друга — на Ваталичъ и Бухала. Въ подножието имъ, по течението на рѣката, огласни отъ приспивната ѣ пѣсенъ, се изреждатъ китнитѣ селца Угорелецъ, Тумбалово, Стокитѣ, Батошево, Шумата.

Следъ хубавъ сънъ върху прѣсно окосеното сѣно въ голѣмия плевникъ на бай П. заранѣта изпратениятъ за насъ отъ ревностно изпълнителнитѣ уредници на събора автомобилъ на „Звѣра“ ни отнася къмъ града.

Севлиево — малъкъ градецъ, останалъ твърде назадъ по отношение на благо-

устройството си, горещъ и безводенъ. Въ замѣна на това пѣкъ, оставаме приятно изненадани отъ голѣмата гостоприемностъ на севлиевци, отворили широко вратитѣ си за съборянитѣ, отъ топлотата на тѣхния радушенъ приемъ и отъ голѣмия ентусиазмъ на севлиевскитѣ туристи и туристки, които не сж жалели трудъ и време, за да уредятъ събора по единъ несравнимо добъръ начинъ.

Следъ плодотворната работа на събора, минала при сравнително спокойствие и присжща сериозностъ, два голѣми отобуса отвеждатъ най-голѣмата излетна група къмъ Троянския манастиръ. Разглеждаме старинната св. обителъ, правятъ се обичайнитѣ снимки и тръгваме нагоре по течението на Черни осъмъ. При Смѣситѣ групата се раздѣля. Голѣмата частъ следъ малка почивка поема пътя за хижа Амбарица. Нашата малка групичка, ведно съ тая на казанлъшкитѣ туристи, избира за обектъ Зелениковския манастиръ.

Зелениковецъ е прелестенъ кжтъ въ сърдцето на Балкана, суеящъ се самъ всрѣдъ вѣковни буки. Долу съ шумъ се провира изъ гжстия букакъ рѣката. Здравчава се. Слънцето хвърля прощальни лжчи и бърза да се скрие задъ приказната Амбарица. Луната наднича изъ задъ гората и придава още по-голѣма красота и тайнственостъ на тая глуха долина.

Хладно утро. Тихо, безоблачно небе. Плъзимъ нагоре по Дълги дѣлъ. Скоро сме предъ новата хижа Амбарица — двуетажна каменна постройка, добре обзаведена съ легла, кухня, особено приказливъ пазачъ и . . . радио.

Следъ хубава баня на студения изворъ подъ хижата, припичаме се на топло слънце и се любуваме на хубавата гледка, която се открива предъ насъ. Далечъ долу се бѣлѣе манастирътъ, отсреща Купенътъ настрѣхналъ рѣе островърхото си чело въ мъгли, отсамъ Амбарица се припича, изтегнала снага и тя на слънцето, унесена въ спомени и мечти.

Тъмни облаци се носятъ откъмъ Веженъ. Глухъ тънтежъ и лекъ хладъ

предизвестяватъ за приближаваща буря. Отказваме се отъ върха и по стрѣмния склонъ на Купена се спускаме къмъ единственото въ Балкана езеро. Задъ превала джждътъ ни настига. Притуляме се подъ една скала. Дълбоко подъ насъ е хижата. Гледаме какъ гжститѣ водни струи я приближаватъ, забулватъ Дюсъ чалъ и отминаватъ къмъ Юмука. Използуваме кратковременното спиране на джжда и забързваме надолу. Бързо разразилата се буря ни заваря току що стигнали близката мандра.

Свѣткавици раздиратъ потъмнѣлото небе. Проливенъ джждъ се излива като изъ ведро. Дъсчената постройка скърца, огъва се подъ силния напоръ на вѣтъра, като че ли всѣки мигъ може да се събори. Вжтре огньтъ весело прѣщи. Наобиколили го, съ нетърпение очакваме да мине бурята и съ любопитство наблюдаваме какъ сръчно майсторътъ отъ мандрата изтегля на дълги равни конци приготвения вече кашкавалъ и го изпитва дали е втасалъ.

Хижа Юмрукъ-чалъ препълнена съ туристи. Главната грижа е какъ да се намѣри мѣсто за спане на всички. Карловскитѣ туристи можеха да предвидятъ, че следъ събора ще има много излетници и да не допускатъ поне за нѣколко дни въ хижата си лѣтовници. Сжшиятъ случай имаме и миналата година въ хижа Демяница следъ събора въ Лжджене. Хижата пълна съ лѣтовници, а многобройнитѣ туристи, изморени отъ дългия пътъ, трѣбваше да търсятъ мѣсто за ношуване по тавана и другаде и да спятъ на голитѣ дъски по пода. Лоша практика се въвежда. Нашитѣ хижи ще се обърнатъ на лѣтовница и вратитѣ имъ за организираниѣ туристи ще останатъ затворени, ако се върви по тоя пътъ.

Кой спалъ, кой не, рано сутринъта гората надъ хижата се оглася отъ туристическото „ехо“. Забравили скоро неспадитѣ отъ вечеръта, добродушнитѣ туристи прощаватъ непредвидливостъта на карловскитѣ си другари, изпращатъ веселото си „ехо“ на кокетната хижа, която тая нощъ не мжжа да имъ даде нуждната почивка и сънь, прощаватъ се

съ Ботевъ и Левски и въ дълга върволица пълзятъ край Дюсъ чалъ къмъ първенца на Балкана.

Като че ли за да докаже своето право на съществуване и необходимостъ, новиятъ заслонъ подъ Юмрука подслонява тъкмо на време многобройнитѣ туристи. Едва свалили раницитѣ и вѣнъ дъждътъ започва. Но кой ти гледа дъжда. Още не престаналъ и нетърпеливцитѣ се измъкватъ, запълзватъ по височинитѣ и се изгубватъ отъ погледа на нещастния заслонъ, обиденъ като че ли отъ пренебрежителното отнасяне на непризнателнитѣ кжсогащници. Нашата малка група му направи удоволствието да полежи върху неговитѣ нари и пакъ подъ тихия романъ на ситния дъждъ се прости съ него и изчезна къмъ върха. Нѣмахме щастието тоя день погледътъ ни да обхване широкия кржгозоръ, който въ ясно време се открива отъ Юмрукъ-чалъ отъ едната границата на нашето малко отечество — Дунава, до другата — Родопитѣ.

И хижата Тѣжа препълнена съ туристи. Тукъ мѣсто за спане достатъчно, макаръ и върху голитѣ дъски на потъналия въ прахъ таванъ. Малко папратъ и леглата сж готови. Предвиждаме хубавъ сънъ. Разочарованието, обаче, настѣпи скоро. Изгладнѣлитѣ плъхове като вежливи домакини ни навѣстяваха презъ цѣлата нощъ съ неудържимо желание да надникнатъ въ нашитѣ раници, които ни служеха и за възглавници. Трѣбваше да се спи заешки сънъ.

Спускаме се по долината на Тѣжа. Прекрасна долина. Рѣката тѣжно шуми всрѣдъ високи, гористи склонове, нѣкъде се губи, пропада подъ земята, за да излѣзе отново и продължи пѣсенята си. Въ дѣсно Козята стена — усамотени, високи, непристъпни скали, надвиснали надъ рѣката, като че ли искатъ да надникнатъ въ нейнитѣ тайни. Оставяме раницитѣ и по мъчно проходимата Кадемлийска рѣка, протичаща всрѣдъ грамадни каменни блокове, се отзоваваме предъ чудния Кадемлийски водопадъ, хвърлящъ въ пропастьта отъ стотина метра височина голѣми водни маси, които се разбиватъ въ облакъ водни капчици. Стоимъ

въ захласъ предъ хубавата гледка, погледътъ не може да се откъсне отъ тая затворена за свѣта красота и не сещаме какъ времето минава.

Съ студения си изворъ и необятенъ прѣсторъ Светицата ни примамва на почивка. Скоро, по голитѣ сипеи, върху които самодоволно се припичатъ многобройни гущери, сме въ Голѣмо село, кждето стариятъ, но събуденъ и предприемчивъ дѣдо Н. ни показва примитивната си фабрика за малцови произведения.

Снабдяваме се съ по нѣколко кутии отъ тѣхъ и следъ половинъ часъ сме на добре обзаведения пчелинъ на стария пенсионеръ Х., сгушенъ въ политѣ на Балкана и огласянъ отъ шума на буйния потокъ, протичащъ срѣдъ него. Хубава вила, образцово обзаведенъ зайчарникъ съ ангорски зайци, модерни кошери пчели, малко басейнче отъ бистра балканска вода, хубава, съ вкусъ подредена градинка. Не липсва и „плажъ“. Тукъ сж и останки отъ висящитѣ градини на Семерамида, кждето въ пълна самота сантименталниятъ стопанинъ е сподѣлялъ съ бѣбривия потокъ споменитѣ си отъ младостта.

Привечерь колата (съ два катѣра) на буля Минковица, тържествено ни прекарва презъ „стѣргалото“ на Павелъ бая за показъ и разнообразие на прозяващитѣ се отъ скука лѣтовници и срѣдъ нощъ спира на глухия площадъ въ отдавна заспалия вече Казанлъкъ. Две нощи и единъ день, подъ особенитѣ грижи и гостоприемство на туристическото семейство Чолакови, нераздѣлнитѣ ни съпътници презъ време на цѣлия ни излетъ, сме гости на приветливия и бързо разрастващъ се Казанлъкъ и на втория день рано сутринята, подъ водачеството на особено дейнитѣ туристки г-ци Димитрови, поемаме презъ с. Крънъ за Бузлуджа.

Кацнала подъ самия склонъ на върха, двуетажната каменна постройка, добре обзаведена, прави впечатление съ голѣмата си чистота. До самата нея сж дветѣ гробници, кждето почиватъ останкитѣ на борцитѣ отъ четата на Хаджи Димитра.

Бузлуджа — свето мѣсто, кждето на 18 юлий 1868 година е осъмналъ Хаджи

Димитъръ съ четата си и още сѣщия день всички сѣ намѣрили смъртта си въ неравната борба.

Часть и половина спущане презъ гората и предъ насъ изпѣква съ цѣлата си грандиозностъ величествения паметникъ на Св. Никола. Отъ неговата кула се открива широкъ просторъ. На северъ гориститѣ гѣнки на Стара планина, които се губятъ въ сивевата на Дунавската равнина, на югъ просторното Пловдивско поле и Розовата долина презъ която се вие като бѣла лента Тунджа, Срѣдна гора съ Богданъ и Братия, по далече Родопитѣ. На изтокъ Бедецитѣ, Бузлуджа и въ далечината Чумерна. На западъ Малуша, Мазалатъ, Мара Гидикъ.

Св. Никола не е само добъръ излеченъ объектъ за туриститѣ. Той е и мѣсто за поклонение предъ паметъта на шепата опълченци, обичащи беззаветно родината си и дали живота си за нея по начинъ не отбелѣзанъ въ историята на никой още народъ. Епопея, която ще се предава отъ поколѣние на поколѣние и ще живѣе като легенда всрѣдъ вѣковетѣ.

Привечеръ сме въ Сокѣлския манастиръ. Гѣмжило отъ лѣтовници, шумъ и свирки отъ автомобилни коли, джазъ и танци, долу въ голѣмия хотелъ огласятъ глухата нѣкога планинска долина, въ която сѣ търсили смирение и самота благочестивитѣ християни.

Времена!

Пловдивъ

Рис. Б. Деневъ

БЖДЕЩИ ПРАКТИЧЕСКИ ЗАДАЧИ НА Б. Т. СЪЮЗЪ

Г. ГЕОРГИЕВЪ *)

Колкото и да е странно, но безспорен факт е, че планинарството и туризма, които външно имат видъ на **безцелно бродене**, присъщо повече на първобитния човѣкъ, сѣ се появили като организирано и масово явление въ сравнително къснитѣ стадии на човѣшкия напредѣкъ. Причинитѣ на това закъснение не сѣ случайни. Тѣ се коренятъ въ своеобразното развитие на човѣшката общественостъ.

Знае се, че презъ вѣковетѣ по-висшиятѣ форми на културата постепенно отчуждаваха човѣка отъ майката-природа и го откъсваха отъ нейното прѣко въздействие. Когато по-късно пакостнитѣ отражения на сѣщата тая култура се проявяваха застрашително за физическото и духовното здраве на човѣка, то пакъ тя, по силата на една диалектическа необходимостъ, създаде и вътрешното противодействие срещу тая аномалия чрезъ отново породения стремежъ у културния човѣкъ за общуване отъ природата. Времето присъедини къмъ тия обществено-предпазни подбуди и естетични и нравствени мотиви и съвокупността отъ тия условия отпосле стана основана на съвременното планинарство и туризъмъ.

На българската почва туристичното движение се пренесе отъ чужбина въ края на миналия вѣкъ, почти едновременно съ голѣма идея на кооперацията, защото по това време вече бѣха наръбли и у насъ обективнитѣ условия за единъ по-сложенъ и по-богатъ отъ къмъ културни и стопански потребности животъ. Нашето недостатъчно национално благосъстояние и относително по-ниското ни културно равнище постепенно създадоха особени самобитни черти на българския туризъмъ, който подъ това влияние идеологично се очерта преди всичко като своеобразна система за превъзможване на нѣкои наследени отъ робството малоценни качества на българския духъ и превръщането имъ въ положителни

граждански добродѣтели подъ прѣкото въздействие на българскитѣ планини.

Но българскиятъ туризъмъ, макаръ и съ цената на прѣкомѣрни усилия и жертви можа самъ да преодолѣе трудноститѣ на своя детски периодъ. Днесъ, следъ близо 40 години, той се утвърди окончателно въ българското съзнание като общепризната идея и като единствена културна придобивка съ голѣма обществена значимостъ, която се зароди спонтанно, закрепила и израсте безъ прѣката подкрепа на публичнитѣ власти.

Неговата досегашна дейностъ съ право може да се характеризира като „героиченъ периодъ“ въ развоѣ на българския туризъмъ, защото е преизпълнена съ удивителни примѣри на лични саможертви и безкористна служба на единъ общественъ идеалъ за повече животъ и културенъ напредѣкъ. Трогателна е, на примѣръ, историята на нашето хижестроене и на начинитѣ на извършване строителнитѣ работи и набиране срѣдствата за тѣхъ. Отъ гледището на несломимата воля, съ която се изграждаше това милионно богатство на съюза и на готовността, съ която хиляди скромни и неизвесни труженици предлагаха драговошно усилията си, наистина нашето хижестроене се очертава като чисто българско творческо дѣло, което по своитѣ идейни подбуди нѣма равно на себе си въ никое друго национално туристическо движение.

Днешнитѣ материални и морални достижения въ разнитѣ области на нашата дейностъ сѣ известни. Тукъ съ бегли думи ще се опитамъ само да набележа нѣкои бждещитѣ задачи отъ чисто практически характеръ, които се налагатъ съ неотразимостъ на БТС.

Безспорно е, че планомѣрната излетна дейностъ, като най-сѣществена целъ на туристичната дейностъ и широкитѣ културно-просвѣтни почини въ духа на общата туристична идея, ще следватъ и въ бждеще, но съ още по-засиленъ темпъ и съ особено подчертанъ стремежъ къмъ по-дълбоко осмисляне. Круп-

*) Сказка, четена предъ Софийския клонъ „Планинецъ“ на 27 септ. т. г.

нитъ научно-културни мѣроприятия отъ рода на изграденитѣ вече високопланински наблюдателници, които спечелиха завидно име на нашия народъ всрѣдъ европейския свѣтъ и въ бѣдѣ ще бждатъ лозунги на нашата творческа деятелностъ, макаръ осжествяването имъ да е свързано съ огромни материални и морални жертви. Зрѣлиятъ периодъ, въ който навлиза организацията, трѣбва да се характеризира съ повече почини отъ този родъ.

Но по начало сжщността на туризма не се изчерпва само съ непрестанното движение, или съ борбата за преодоляването на разни физически препятствия, както това е при повечето спортове. Тукъ движението представлява само външната, видимата страна на туристичната дейностъ, или по-точно, материалната основа, върху която никнатъ и се развиватъ естетичнитѣ преживѣвания и любознателнитѣ интереси на туриста. Колкото и да е голѣмо здравето и възпитателното значение на туризма, все пакъ дълбокиятъ му смисълъ трѣбва да се дири, преди всичко, въ естетичнитѣ чувства и въ научнитѣ ползи, които той тъй щедро доставя на културния човѣкъ.

Относно научнитѣ ползи трѣбва за жалостъ да признаемъ, че българскиятъ туристъ и днесъ разполага съ крайно оскъдни и повърхностни знания за нашитѣ прекрасни планини, особено за Пирина и Рила, които съ внушителния си алпийски стилъ будятъ живъ интересъ и оттагъкъ нашитѣ граници. Когато се замираме въ тѣхнитѣ недра, ние се задоволяваме само да съзерцаваме величието и красотитѣ имъ, безъ повечето пжти да проявимъ желание за по-подробно и поблизо опознаване. А въ сжщностъ тѣ криятъ въ себе си толкова съкровени тайни, които едва ли не очакватъ още първитѣ си изследователи.

Разбира се, че тукъ не става дума за общитѣ научни изследвания въ областта на природознанието и дисциплинитѣ, които иматъ връзка съ него, защото тия проучвания спадатъ въ грижитѣ и компетенцията на специалиститѣ. Касае се до по-особени, чисто планинарски проучвания на нашитѣ планини съ огледъ

главно къмъ практическото изпълнение на планинарскитѣ ни задачи и на второ мѣсто до нѣкои общи научни сведения за тия планини, които могатъ да улеснятъ, подигурятъ и осмислятъ планинарската дейностъ. Тоя родъ познания стадна сж се обособили въ отдѣлна планинска наука. Тъкмо за това починитѣ за тия планинарски проучвания трѣбва да изхождатъ предимно отъ подготвенитѣ планинарски и туристически срѣди, между които всѣкога се намиратъ компетентни по тия въпроси лица, поне що се отнася до тѣхната чисто практическа страна.

Нуждата отъ подобни знания се чувствува чинаги при голѣмитѣ и сериознитѣ излети по високитѣ планини, дето почти всѣкога условията сж коренно различни отъ низинитѣ и изненадитѣ и опасноститѣ дебнатъ човѣка на всѣка крачка, защото тия познания повечето пжти даватъ сигурна защита срещу опасноститѣ.

Развитието на зимния туризъмъ у насъ изисква освенъ тия общи познания за планинскитѣ ни обстановки и други особени познания, свързани съ зимното време и по-голѣмитѣ опасности, които то носи. Въ това отношение, наложително е вече да се започнатъ редовни и системни **нивиметрични наблюдения**, за да се проучи и установи характера на снѣжния режимъ въ нашитѣ планини, главно съ огледъ къмъ лавинитѣ и други опасности, които представлява снѣга и леда. Масовото разпространение на ски-спорта презъ последното десетилѣтие у насъ облекчи извънредно много зимното излетуване, защото даде въ ржцетѣ на българския планинаръ и туристъ най-мощното срѣдство за преодоляване на зимнитѣ препятствия въ планинитѣ. Благодарение на снитѣ, въ Пирина и Рила се осжществиха зимни завладявания на такива обекти, които и лѣте представляватъ извънредно сериозни мжчнотии и опасности и изискватъ солидна алпийска подготовка.

Въ връзка съ тия нови области на практическа дейностъ, предъ организирания български туризъмъ се слагатъ за разрешение и нови културни задачи отъ по-високъ редъ. На първо мѣсто налага

се, да се започне часъ по-скоро планово-то и системно проучване и изследване на българскиѣ планини въ всичкитѣ имѣ отношения и обстановки. Съ огледъ къмъ това и като по-нататъшно развитие на задачата, неотложно се слага и въпроса за една целесъобразна лѣтна и зимна маркировка на планинскиѣ пѣтища и пѣтеки, която да обезпечи по-голъма независимостъ и свобода на туриста при движението му въ непознати или малко познати планински области. Направеното досега въ тая посока у насъ е крайно недостатъчно. Повечето отъ планинитѣ сѣ безъ каквато и да е маркировка или сѣ незначителна и недостатъчна такава. Чрезъ рационалното маркиране, наистина, се трасиратъ главнитѣ посоки на движението, но съ това не се отстранява напълно нуждата отъ опитни водачи къмъ отдѣлни обекти по високитѣ ни планини, които поради мѣждодостъпността си или обширността си, немогатъ да се покриятъ съ по-гъстна маркировачна мрежа. Отъ тукъ нуждата отъ **добре подготвени и смѣли водачи**, става все по-належаща и иска своето задоволяване.

Въпросътъ за основното проучване на високитѣ ни планини и за общата ориентация въ тѣхъ, логично довежда и до въпроса за създаването на **българска планинарска картография** и **особено пѣтеводна литература**. Съ незначителни изключения и въ тая насока досега почти нищо не е сторено. Установено е, че туристичнитѣ и планинарскиѣ нужди не могатъ да се задоволятъ напълно отъ така нареченитѣ военни карти, които съдържатъ данни, интересувачи предимно народната отбрана и въ които почти винаги липсватъ подробноститѣ отъ чисто планинарски и туристиченъ характеръ. Това е заставило планинарскиѣ организации въ културнитѣ страни отдавна да се зарижатъ за създаването на особени планинарски и скиорски карти. Опитътъ въ сѣщитѣ страни е показалъ, че само картитѣ съ сравнително по-едри мащаби (1:20.000 до 1:25.000), могатъ да ползуватъ практически туризма, защото само въ тѣхъ могатъ да се изобразяватъ съ най-голъми подробности планинскиѣ терени и особено скалнитѣ формации, които най-

много интересуватъ планинаря и туриста.

Изготвянето на наши туристични карти, които ще служатъ не само за ориентирване въ непознати мѣста, но особено за подробно проучване и на добре познатитѣ такива, трѣбва да се извършва при най-близкото съдействие на БТС, като за общата картографна работа се използватъ преди всичко ценнитѣ триангулачни и нивелачни измѣрвания на държавния географски институтъ, както и най-новитѣ му топографни снимки на нашата страна.

Но предстоящитѣ практически задачи на БТС. естествено довеждатъ и до необходимостта отъ едно по-радикално използване на нѣкои извънредно ценни помощни сръдства, каквито, напимѣръ е, съвременната фотография. Когато се касае за абсолютна точностъ и обективностъ, дори и най-талантливото литературно списание е немошно да пресъздаде въ човѣшкото въображение планинскиѣ картини съ пълнотата и изчерпателността на фотографната снимка. Обяснението е много просто: фотографията по сѣщността си е аналитиченъ изобразителенъ методъ, докато литературното списание е винаги синтетично. Фотографната снимка, поради това винаги доставя много повече видими подробности, отколкото може да долови и задържи човѣшкото око и паметъ. Случаитѣ за практическо използване на фотографни снимки въ планинарската на туристичната дейностъ сѣ неизброими. Като пропаганденъ ориентировъченъ, илюстрационенъ, диопозитивенъ, документаренъ и пр. материалъ, фотографната снимка е незаменима.

Въ връзка съ това голъмо практическо значение на фотографията за туристичната дейностъ и за да се задоволятъ постоянно разлящитѣ нужди отъ туристични фотографни документи въ всички области на нашия животъ, на БТС, въ сътрудничество съ другитѣ планинарски и туристически организации у насъ, предстои да предприематъ въ най-непродължително бждеще общото, фотографно снимане на българскиѣ планини споредъ единъ предварителенъ планъ, съ целъ да се създаде една обширна сбирка

отъ системно изпълнени и вътрешно свързани фотографни документи отъ всички по-важни мѣста и обекти въ нашитѣ планини. По размѣри и значение тая инициатива надхвърля любителскитѣ и професионалнитѣ възможности на отделни лица и затова тя трѣбва да се изпълни при колективното сътрудничество и подъ системното ръководство на съответнитѣ организации.

Следвайки тоя редъ на мисли, ние стигаме до друга също важна по значение задача, къмъ разрешението на която трѣбва да се пристъпи незабавно щомъ възможноститѣ позволятъ това. Думата е за създаването на Български планински музей при БТС. Надали е потребно да се изтъква ползата и значението на една подобна инициатива. Музеитѣ сѣ винаги ценни съкровищници, въ които се съхраняватъ на вѣчни времена културнитѣ богатства на народитѣ и които въ сгъстенъ и нагледенъ видъ даватъ представа на поколѣнията за цѣло историческо развитие. Нашето движение, макаръ и младо, има своя история, която може и трѣбва да намѣри ярко отражение въ единъ подобенъ музей, редомъ съ всичко друго, което съпътствува нашето дѣло въ всичкитѣ му отношения къмъ природата и българскитѣ планини. Добре подредения музей е винаги една отлична школа за назидание.

Задача отъ по-едъръ мащабъ, която трѣбва да получи разрешението си при

най-близкото сътрудничество и на организирания български туризъмъ е установяването на една смислена, целесъобразна и държаща смѣтка за известни естетични изисквания българска географска номенклатура на туристическитѣ обекти и бележити мѣста въ нашитѣ планини. Задачата е сложна и изисква основни проучвания, особена находчивостъ и безтенденциозно отношение, за да не се изпадне въ смѣшни крайности. Началото трѣбва да се сложи съ кръщението на безименнитѣ върхове и мѣстности, каквито има доста по нашитѣ планини, катъ имъ се намѣрятъ най-подходящитѣ и звучни български имена. Нѣкои малки опити въ близкото минало дадоха твърде сполучливи разрешения. Имената: Орловешъ, Злиятъ жбъ, Алеко, Иречекъ, и др., съ които се кръстиха нѣкои безименни върхове въ Рила се възприеха веднага и днесъ сѣ въ широко употребление дори и отъ мѣстното население.

Наредъ съ всичко, съкровениятъ идеалъ на нашата организация, макаръ осъществяването му да зависи изцѣло отъ материалнитѣ възможности, е постройката на обширенъ туристически домъ въ София — центъра на туристична България — съ удобни зали за събрания и проекти, съ административни помѣщения, читални и необходимитѣ крила за Български планински музей.

(Следва краятъ)

Изъ Рила

Сн. Вл. Георгиевъ

Есень

Сн. М. Кръшнякъ

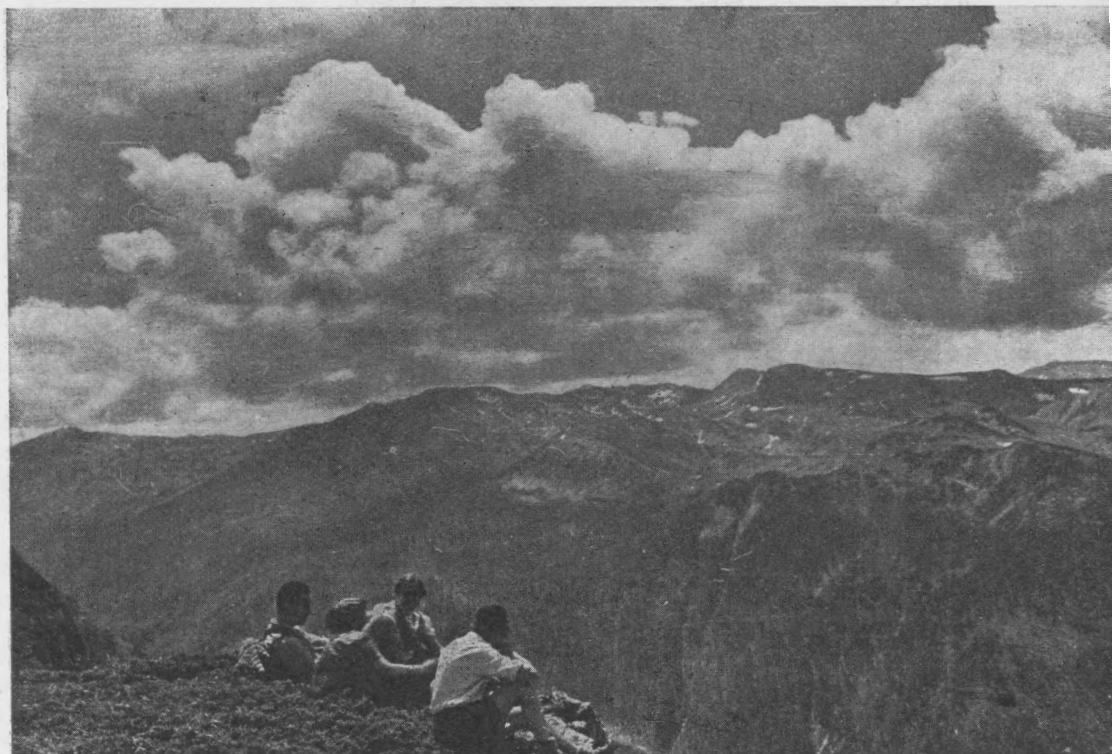

Гората
„Косица“

в. Мазалатъ

Сн. Денковъ

Въ планината

Снимки Н. Божиновъ

Замръзнали цвѣта на Манчу

Сн. Д-ръ Ил. Миновъ

Есень подъ Рила

Сн. Л. Стамболски

НАНДА-ДЕВИ

През м. август от миналата година, една смъсена англо-американска експедиция (вж. „Български турист“ м. г., стр. 321) успя да изкачи върха Нанда Деви в групата Гарвал на Хималаите. Нанда Деви (7820 м.) остава и засега най-високия изкачен връх в света. Следващите редове са извадки от сказката на участника Тилман пред английския Алпийски клуб на 7. XII. 1936 г.

Читателят ще остане запазен от преглед на по-раншни опити за изкачване на върха Нанда Деви, защото такива въобще не е имало. По-старите предприятия са били ограничени върху скромната задача да достигнат подножието на върха и тази цел даже била достигната едва в 1934 г. И тъй като никой не бил направил грешки, от които ние да теглим поука, ние не се съмнявахме много от къде да започне нашата атака. Шиптон и аз бяхме изучавали през 1934 г. върха от всичките му страни и, след като проучихме южния склон до височината 6100 метра, дойдохме до заключението, че там лежи единствената възможност.

На 8 юли 1936 г. се събрахме — четирима англичани и толкова американци: Броун, Одел, Лойд, Лумис, Хъстон и Емонс (Картър била още далеч в Шанхай и на него вече не разчитаме) — в Йошимат, където бяха привършени приготовленията. Официален водач нямаше и само обстоятелството, че аз познавах мястността и носачите, направи щото аз да играя ролята на главен нагледвач.

Съ с удоволствие научихме, че програмата ни предвиждала и научни занимания и затова Одел — според навика на професорите — дойде с голямо закъснение. Докато той пристигне, ние не знаехме колко кули (б. р. носачи) ще ни трябва, тъй като различни парчета научни апарати от цял свят трябваше да се стекат в Раникет.

Въпреки всичките предпазителни мерки, които аз предвидливо бях взел за организацията на транспорта, при преминването на най-трудните места до

подножието на планината, ние осъзнахме само с 15 носачи, с които заедно трябваше да пренасяме 56 товара. Това впрегна и нас в носене по начин, че вместо да се отдадем на съзерцания, трябваше всичките етапи да ги изминаваме по два пъти, за да смогнем да пренесем багажа си. В началото на август ние достигнахме вече ледниковия език и намерихме една тревиста полянка с вода, която намислихме да обърнем в базисен лагер.

Лумис толкова се трогна от тази възможност, че се счита принуден да отвори едно шише с праскова ракия, която през всичкото време тайно била скрита в багажа. Това била едно избузвано тържество, но крайното време за него била настъпило, защото на другия ден ние се увеличихме с осмия член на експедицията: Картър се домъкна неочаквано — ние бяхме подценили неговите средства и възможностите на пътуването по въздуха.

След трагикомично пътуване по скалите, ние успяхме да достигнем реброто на южния склон до височината 5850 метра, където едва имаше място за разполагането на една палатка. Тук преживяхме и разочарованието от водичите (щерпаси): двама от тях останаха в базисния лагер, от които единът умрял по-късно от дезинтерия. От останалите четири само двама дойдоха до лагер II, Пасанг и Нима Тсеринг. Тук първият получи слъпота, а Нима се разболел. Така че, всичката работа от тук нататък трябваше да бъде извършвана от нас, сахибите.

В лагер I се почувствува влиянието на височината. Повечето от нас бяха

бледи и болни отъ глава. Това продължи всичкото време въ височината между 5800 до 6100 метра. Едно друго нещастие още повече отежни настроението. Дозата съ чай, всичкиятъ, който имахме, падна по склона въ ледника и въпрѣки нѣколкото експедиции, които предприехме за търсенето ѝ, тя не бѣ намѣрена. Ежедневниятъ снѣженъ валежъ ние виждахме повече като препятствие за намирането на чая; отколкото за изкачването на планината.

Следъ тежко катерене, на 12 августъ, Оделъ и азъ успѣхме да достигнемъ мѣстото на лагеръ II, 6220 метра високъ, който представляваше една малка платформа 2 на 6 метра. Тукъ пристигнаха на 14 Броунъ и Хъстонъ и потеглиха за установяване на лагеръ III нагоре, кждето ги последвахме съ Оделъ на 18. Останалитъ трима — Лойдъ, Лумисъ и Картеръ (Емонсъ бѣ останалъ въ базисния лагеръ) — въ това време заеха лагеръ II.

Тежкото катерене продължи и нагоре къмъ лагеръ III, 6463 м., но тамъ поне имахме достатъчно мѣсто върху снѣжното седло.

Височината на отдѣлнитъ лагери бѣ опредѣляна отъ насъ приблизително. Ние нѣмахме aneroidъ, защото нашитъ „учени“ презираха този простъ инструментъ, който може да посочи и на единъ идиотъ височината. Въмсто него тѣ бѣха вземали термометъръ съ точка на кипене, който скоро получи отъ насъ название, което не бива да бѣде напечатано. Този термометъръ именно бѣ удобенъ както за научна работа, така и за весели занимания, тъй като неговитъ показния бѣха винаги интересни, но рѣдко точни. Следъ нѣколкочасово мжчително изкачване, напр., бѣ възбудително да се научи, че сме слѣзли съ 30 метра споредъ него.

На 19. Оделъ и азъ продължихме разучаването нагоре, докато другитъ се движеха между лагеритъ II и III съ набеязаната вече задача, сами да измъкнатъ багажа. Тѣй като ние установихме, че единствениятъ пътъ води по едно снѣжно ущелие, решено бѣ да придвижимъ 150 м. лагера до него. Презъ следващитъ дни ние преживѣхме три снѣжни бури, отъ които последната трая 48 часа. Едва на

24 ние можахме да си подадемъ главитъ отъ палаткитъ и да се издигнемъ до лагеръ IV, кждето се събрахме вечерята петима. Тука на мене се падна задачата да опредѣля, кои ще нападнатъ първи върха. Изборътъ падна върху Оделъ и Хустонъ, а ние трѣбваше да издигнемъ надъ лагеръ IV на възможната височина единъ помощенъ бивакъ. Нападателната двойка трѣбваше да се бави два дни, следъ което на третия день щѣше да бѣде смѣнена отъ друга, безразлично дали е успѣла или не.

Следъ мжчително изкачване, ние успѣхме да достигнемъ съ тежкия багажъ височината 7120 м. и тамъ оставихме Оделъ и Хустонъ на собственитъ имъ сили, а още сѣщия день слѣзохме обратно. Мѣстото, на което се раздѣлихме нѣмаше повече отъ единъ квадратенъ метъръ и тѣ двама е трѣбвало да се катерятъ още 50 метра до тъмно, докато и най-богатото въображение е могло да открие мѣсто за палатка.

На следващия день тѣ продължиха по рѣба. 150 м. по-високо тѣ намѣрили снѣжно петно, единственото мѣсто, кждето могатъ да се разположатъ две палатки и отъ кждето трѣбва да започне нападението къмъ върха. Рѣбътъ завършваше съ снѣженъ куполъ, отъ когото започваше последната скална и ледена стена къмъ върха. Този куполъ билъ края на тѣхното изкачване. Когато на другото утро въ лагеръ IV, ние разсждавахме върху предположението да изкачимъ къмъ бивака и една втора палатка и дали двамата вече сѣ къмъ върха, бѣхме изненадани да чуемъ йодлера (б. р. тиролско планинско провикване) на Оделъ, който звучеше като магарешки басъ. Той ни се стори толкова близъкъ, че азъ помислихъ, каквѣ тѣ слизатъ вече, следъ като сѣ изкачили на предния день върха. Изведнажъ, обаче, ни дойде мисълта, че това може да сѣ и виковете за помощъ. Бивакътъ бѣ 500 м. надъ насъ, но Картеръ излѣзе нагоре и отговори. Следъ нѣколко минути той се върна и продума „Чарли е мъртавъ“. Чарли бѣ презимето на Хустонъ.

Следъ като се свързахме отъ ужаса, ние потеглихме нагоре и мжчно преживѣ-

вахме невъзможността да се katerимъ бързо. Едва къмъ 14 часа достигнахме бивака и се разгада тайната: предъ него тържествено бѣха забити два пикела, а отъ вътре се чу гласъ: „Хало, искате ли чай?“ Установи се, прочее, че Чарли е само боленъ. Но въпрѣки това, той настоя да слѣзе още сѣщия день, за да направи мѣсто на друго въ лагера. Лойдъ, Одедь и азъ останахме въ бивака.

На другия день ние придвиждахме бивака на височина 7317 м. и на 29 сутринята се отправихме къмъ върха. Снѣгътъ бѣ отчайващъ — потъвахме до колѣне, а жежкото слънце убиваше всѣкаква надежда за достигане на върха. Но ние и не бързахме много, почивахме често. Къмъ 13 часа достигнахме последната стена, отъ гдето оставаше едно стрѣмно скално мѣсто, кждето Одедь водѣше, а азъ следвахъ.

Не следъ дълго ние стѣпихме върху кжсъ, но стрѣменъ отвесъ, въ който снѣгътъ бѣ добъръ. Следъ напрегващо катерене, достигнахме билото подъ върха. Одедь бѣ вече превъзмгналъ отвеса и се движеше къмъ мѣстото, кждето азъ стояхъ и се готвехъ да продължа по билото, когато изведнажъ прозвуча едно съскане и по-бързо отколкото може да се помисли, се хлъзна една 10-метрова снѣжна плоча отъ билото и изчезна въ ущелието, отвлитайки снѣга, по който бѣха направени нашитѣ стѣпки. Долю тя се разби като лавина въ закрепения пикелъ.

Ние продължихме по билото. Въ 15 часа достигнахме върха. Нѣмаше вѣтръ и

бѣ топло, макаръ че въздушната температура показваше — 7. Следъ тричетвърти часъ, въ който се мжчехме да прггледаме къмъ наводнения съ облаци Гарвалъ и далечнитѣ височини на Тибетъ, ние започнахме слизането и следъ два часа достигнахме бивака.

Повече нѣма какво да се разправя. Следния день се събрахме всички въ лагеръ IV. Ние имахме храна достатъчно, за да екипираме и втора група къмъ върха, но на Лумисъ и Картеръ краката бѣха вече замръзнали и нѣмаше кой да придружи Лойдъ.

На 31 пристигнахме въ главния лагеръ, 21 дни следъ като го бѣхме напустнали. Бѣ снѣженъ и вѣтровитъ день, снѣгътъ — твърдъ и опасенъ. Дълго време се мжчихме, докато се смѣкнемъ по склона къмъ лагеръ II. Планината искаше да ни направи последнитѣ мизерии. И сега ми става горещо, като си спомня, колко пжти се плъзгахме.

Вѣроятно трѣбва да спомена, че никакви механически помощни сръдства не бѣха употребени, освенъ прасковата ракия. Нашиятъ единственъ кислороденъ апаратъ (взетъ за медицински нужди) бѣхме изтървали още долу въ рѣката, желѣзнитѣ куки бѣха забравени въ базисния лагеръ, котки и ракети бѣха носени тържествено нагоре, за да нѣма кжде да бждатъ употребени, а ледникопробивача, съ който се бѣхме натоварили, бѣ единъ наученъ инструментъ и изнамѣренъ не — както името му подсказва — за улеснение на пжтувания по ледници.

Превель Г. С.

ПОСЛЕДНИ ЛИСТА

Опадатъ сетнитѣ листа —
акорди сетни въ пустошъта:
тѣ — сълзитѣ на есенъта.

Акорди сетни — красота,
ридаятъ, стениятъ въвв нощъта
и глѣхнатъ въвв безвестността . . .

И чезнатъ въ скута на смъртъта —
въвъ еката на вѣчността . . .

ИЗЪ МУРГАШЪ ПЛАНИНА

ЛЮБЕНЪ СТ. ГЕОРГИЕВЪ

Бѣхме преспали въ горския домъ подъ връхъ „Чукава“. Юнското утро бѣ свежо и ясно-розово. Единъ здравъ конь прѣхти предъ вратата на кантона. На огъня ври котле съ току-що издоено овче млѣко. За зла участъ, докато закусваме и се суетимъ, като изъ невиделица заизплуваха мъгли, които полазиха отъ низинитъ, захриха всички хоризонти и изпълниха гората. Въпрѣки това, тръгнахме по билото на югоизтокъ. Мъглата, обаче, не прѣчи на красотата на излета. Гората, презъ която минаваме, за да обиколимъ връхъ Чукава, ни показва всичкитъ си прелести. Нейнитъ огромни буки покриватъ пѣтя като тунелъ, а полянитъ, които се откриватъ, гъмжатъ отъ многобройни стада. После билото излиза на открито. Пѣтеката сѣкашъ върви по нѣкакво тѣсно мостче, увиснало надъ едно безбрѣжно море отъ млѣчно бѣла мъгла. Това ни кара да разпитваме за пѣтя всѣки срѣщнатъ пастиръ — тукъ овчаритъ носятъ само това хубаво славянско име.

По-нататъкъ ни показватъ рѣдкото явление на „Раздѣлената вода“, гдето една баричка на нѣколко крачки отъ извора си се раздѣля на две, като се спуска по двата склона на планината и дава началото на два отдѣлни потока. При Увесо мъглата се раздира за нѣколко мига и презъ разкѣсанитъ ѝ воали, се открива незабравима гледка отъ рѣка Габровница. Тукъ мѣстото е трудно за ориентация, а мъгли-тъ още повече ни забъркватъ. Слизаме за нѣколко минути до една отъ приказнитъ къщици на Лѣскова-махала, кждето една жена ни отправя за връхъ Бигла.

При една почивка, ние си спомняме за описанието на П. Делирадевъ за тая околностъ. Името на този връхъ произлизало отъ латинското Вигилия — стража, което впоследствие се изменило въ Вигла и Бигла. Останкитъ отъ една разрушена крепостъ, наименованието на единъ потокъ Кървава-бара и стари предания разправятъ за голѣмъ бой, който царъ Калоянъ е водилъ съ латинцитъ. Картината на древния бой оживѣва тъй ясно, че ни се струва, какво ей сега ще засвирятъ

бойнитъ трѣби, ще се зададатъ гордитъ латински рицари, а срещу тѣхъ ще се втурнатъ като буреносни облаци дребнитъ, но жиливи конници на Калояна, за да ги пометатъ.

Мъглата отново се сгѣстява. Тя не ни тревожи толкова много, колкото опасението, че може да не се дигне днесъ презъ цѣлия день, пѣкъ и утре. Почти на sluка стигаме Бѣлева поляна, гдето за щастие попадаме на току-що настанена бачия. Ако не бѣхме намѣрили тѣзи приветливи и гостолюбиви овчари, сигурно дълго щѣхме да се лутаме заблудени всрѣдъ мъгла изъ планината, додето намѣримъ правия пѣтъ. Въ малката колибка ни предлагатъ сурватка, прѣсно сирене и млѣко и се сърдятъ, когато искаме да заплатимъ. Сетне едно момче ни завежда по нѣкакви незапомняеми пѣтеки обвити въ мъгла чакъ до Рудеши-камѣкъ, кждето мъглата отново се разкѣсва. Гледката е неописуема. Бѣли вълни лаятъ изъ доловетъ, достигатъ билотъ, после се разстилатъ, взематъ най-причудливи форми и наново се отливатъ назадъ. Когато бѣлитъ дипли се разгнѣнатъ, презъ малкитъ отвори се вижда ту нѣкоя зелена поляна, огрѣна отъ слънце, ту нѣкой самотенъ букъ-великанъ, галенъ отъ промѣкналъ се слънчевъ лжчъ, ту нѣкоя скала обрасла въ росенъ здравецъ и пѣстри цвѣтя. Съ жадъ вкуσαμε ние отъ чара на излизащитъ като отъ бездна вѣковни буки, скални жбери и китни поляни. Трѣбва човѣкъ да напустне душната атмосфера на кафе „Ц. Освободителъ“, да дойде тукъ, да се изправи при столѣтнитъ буки и да потъне въ мълчаливата самота на планината, за да разбере, колко прелестна сила, животъ и бликащо вдѣхновение се крие въ легендарния Балканъ.

Но скоро трѣбва да се откажемъ отъ съзерцанието и възторга си, за да поемемъ вече тежкитъ раници на грѣбъ и освободимъ коняра, който ще трѣбва да направи още 6-7 часа пѣтъ, докле се прибере въ колибата си.

Все така въ мъгла, ориентиращи се само по инстинктивно чувствуваната посо-

ка, продължаваме напредъ, докато при едно раздѣляне на пътеката тръгваме на лѣво и — изгубваме правия пътъ. Това не ни отчайва, защото знаемъ че по-низко или по-високо все ще пресечемъ шосето между Ябланица и Врачешъ и по него ще можемъ да стигнемъ отново билото. Така и стана. Следъ като сме се стърсвали подъ тежестта на раницитѣ цѣлъ часъ надолу, отново изкачваме ябланския пътъ, който не е никакво шосе, а едно изровено и разкопано дере, по което ние потънали въ потъ и прахъ, достигахме наново билото.

Знаемъ, че тукъ сме предъ самия Мургащъ, но той все още не може да проличи презъ мъглата. Тръгваме по пътя на посока, но при първото му раздвояване, настѣпва и у насъ раздвоение на мненията: на лѣво или на дѣсно? Сеню, най-бързиятъ отъ трима ни, предрешава въпроса и тръгва по дѣсната пътека, която изглежда повече билна, но следъ малко започва да се спуска въ нѣкакъвъ главолмно дълбокъ долъ. Значи грѣшка! Азъ съ накръненото чувство на пренебрѣгнатъ водачъ, скрито ликувамъ, понеже бѣхъ настоявалъ за лѣвия пътъ. Връщаме се изпотени, малко нервни предъ падащия здрачъ и тръгваме по лѣвия пътъ. Първомъ той върви добре, но следъ нѣколко стотинъ крачки и той започва да се спуска стремглаво въ единъ гористъ долъ. Спираме задъхани, слѣмени духомъ. Ослушваме се. Дочува се шумъ на рѣка. Сега вече мѣсто за изборъ и двоумение нѣма. Останали безъ подслонъ и безъ ориентировка предъ бързо идващата влажна нощъ, за насъ е все едно гдето ще нощуваме, затова предпочитаме поне да сме край вода. Започваме лудо свличане презъ гъстата тъмна и стрѣмна гора. Само Шарманъ, както шеговито наричаме третия членъ отъ нашата дружина, поизостава малко надире и мърмори нѣщо подъ носъ си, че било по-добре да го послушаме и вземемъ още по-налѣво „кестерме“ до самото било, а не да обикаляме по разни глупави лѣви и дѣсни пътеки. Ние го слушаме и гузно се подхилваме, защото предусещаме, че е правъ.

Долу попадаме на буенъ потокъ който кой знае що, тече въ посока обратна

на предполагаемата, а край него се изви-ва мекъ горски пътъ. Сега се обѣркваме всички, включително и Шарманъ. Бѣгло разглеждане на картата, кратко съвещание и решение да оставимъ всичко това за утре, защото вече бързо се сирачава. Хвърляме раницитѣ, различаваме се и следъ нѣколко минути сме струпали цѣла клада дърва. Скоро лумна веселъ и буенъ огънь. Край него настроението ни се възстановява. Шарманъ, който напоследъкъ бѣше увеличилъ традиционното и закъснение съ около петдесетъ крачки, се съживѣва, мѣкни дърва, освежава се въ студениятъ струи на потока и грѣмогласно декламира. Между две буки Сеню се мѣчи напусто да опъне отъ едно малко платнище палатка за трима и само се суети наоколо. Въ туй време азъ се пържа край огъня заедно съ ловджийскитѣ наленици, чийто дразнешъ миризъ изпълва гората. Чаятъ възвира преди да е кипнала кръвта въ жилитѣ ми. Нощниягъ мракъ е изпълнилъ вече усоята, бавно си доядате и разговорътъ постепенно стихва. Опредѣляме дежурство за поддържане на огъня, безъ да се запали гората, настаняваме се удобно край горящитѣ пжнове и препичайки се, унасяме се въ тихъ и блаженъ сънъ . . .

Презъ нощта бѣше се разведрило. Утрото бѣ свѣтло и засмѣно. Докато закусвахме, единодушно решихме да се върнемъ на мѣстото, гдето се загубихме снощи и оттамъ да потърсимъ върния пътъ. Стрѣмнината сега изглежда безкрайна. Близко до ябланския пътъ се обръщаме и предъ насъ блѣсва съ цѣлото си величие Мургащъ, въ чието подножие сме прекарали нощта, край рѣкичката Еловица. Ориентирането е вече лесно, но ние стоимъ прехласнати предъ гледката, която се открива предъ насъ. Предъ насъ се разстила безкрайна гора, дълбоки планински долове и стрѣмни възвишения, които дѣлятъ началнитѣ потоци на Ябланската и Врачешки рѣки. Надѣсно се издига Калояновъ-рѣтъ. Далечъ отвъдъ е връхъ Балдуинъ. Сѣкашъ и днесъ тѣ сѣ изправени единъ срещу другъ готови за бой, както нѣкога, когато тукъ се е пролѣла много юнашка и рицарска кръвъ. Много тайни крие Мургащъ, много жажда за свобода

е била утолявана въ неговитѣ прегръдки. За туй за Вазовъ „той е пълненъ съ смѣтни възпоменания за неизвестни вѣтязи на отмъщението, горитѣ му сж поглъщали гласовѣтѣ имъ, изворитѣ му сж прохладявали гърлата умъ, мжжка сила и енергия и буйни животи сж се размахвали въ волна мощъ изъ самотинитѣ на забравената сега планина“.

По единъ тѣсенъ хребетъ, а после направо презъ гората, възлизаме на върха едва по обѣдъ. Гледайки почти голитѣ му склонове къмъ Софийското поле, ние съжеляваме, че софиянци не бродятъ по-често изъ севернитѣ му гънки, за да станатъ редовни поклонници на едно отъ най-прелестнитѣ кѣтчета на родината ни.

Може би затуй, че панорамата оттукъ ни е позната отъ предишни изкачвания или порди палящата ни жажда на върха не стояхме дълго. Пѣтятъ ни е на изтокъ, но ние слѣзохме по южния скатъ на извора, до започнатата, недъвършена и изоставена хижа. Обѣдвме съ топло млѣко, което услужливи овчарчета ни донасятъ и пригѣтватъ, поспиваме на припекъ и надвечеръ поемаме дългия и неизвестенъ ни пѣтъ къмъ горския домъ „Витиня“, недалечъ отъ Арабаконашкия проходъ, гдето смѣтаме да пренощуваме.

По хоризонтална пѣтека, която върви по периферията на гората, а тукъ-таме я и пресича, излизаме пакъ на билото при Зла поляна. Околността е оживена отъ веселото грухтене на хиляди свини, отгледжани тукъ отъ жителитѣ на село Врачешъ, чиито покриви се червенятъ налѣво въ низината. По-нататъкъ въ дѣсно въ дола се намиратъ дветѣ съседни села — Чурекъ и Потопъ. Пѣтопчани говорятъ шопски, а чурекчани приказватъ на мекъ балкански езикъ. Дветѣ села не се обичатъ много и сж въ вѣчни разправии. Единъ воловаръ отъ Чурекъ ни осведоми, че въпрѣки близостъта на селата, които сега сж въ една община, не е било момъкъ отъ едното село да се ожени за мома отъ другото. При повече време бихме научили още интересни нѣща отъ този приказливъ говедаръ, но слънцето вече е на заникъ. Затова запѣвайки нѣкакъвъ маршъ, съ бързи крачки

ние минаваме Радинъ-кладенецъ, Маанатица и Сватбарника, пресичаме пѣ здрачъ вълшебната Витинска-поляна и навлизаме въ единъ усоеенъ лабиринтъ, въ който действително човѣкъ може да се ориентира само по чудо или съвпадение. Всички срещнати планинци бѣха ни предсказали, че неминуемо ще се забъркаме въ тази безкрайна мрежа отъ пѣтища, които се пресичатъ на кръстъ или косо, застигатъ се или се раздѣлятъ лжчевидно, понѣкога чертаятъ нѣкакви джги или омагьосани кръгове върху влажната земя, навремени трѣгватъ направо, а после неочаквано свѣрнатъ встрани или назадъ и започватъ да се спусчатъ въ нѣкакви тъмни долѣве, въ които вече се таи недружелюбно нощниятъ мракъ. Обхванати отъ безпокойство, ние се движимъ почти бѣгомъ, изпреварвайки настѣпващата вечеръ и нощния хладъ. Сеньо е прѣвъ и души пѣтя като хрѣтка. Шарманъ е на стотина крачки задъ мене и едва ни догонва съ навѣхнатото си колѣно, а азъ благодарумно поддържамъ връзката. Осланяйки се повече на инстинкта си, отколкото на предварително даденитѣ ни съвети, ние държимъ колкото се може по-налѣво и запѣчвайки, пресичайки и изоставяйки десетки пѣтища, като по чудо се отзоваваме на една поляна, гдето новото шосе, що съкратява пѣтя Ботевградъ — София и избѣгва стрѣмнинитѣ на Арабаконакъ, излиза на планинското било.

Единъ керванъ отъ десетина коли е спрѣлъ тукъ на нощувка. Може би стрѣснахме съ внезапното си появяване изъ гората насѣдалитѣ около огъня колари. Бѣха троянци. Пѣтуватъ за София, по пазари и панаири да пласиратъ плода на своя ржченъ трудъ презъ зимата. Тѣ приказватъ на своя старъ, сладъкъ български езикъ, готови сж да ни гостятъ съ топла горбича, но на отсрещната страна ние зърваме бѣлата табелка на горския домъ „Витиня“ и бързо се запѣтваме къмъ него. Едва влачейки краката си, но предъволни, че се отървахме отъ черната клопка на гората съ нейната просмукваща влага, по тъмното стигнахме горския домъ.

ПОСТРОЙКА НА ТЕЛЕНО ВЪЖЕ ПО РЪБА „КОНЧЕТО“ ВЪ ПИРИНЪ

ГЕОРГИ К. ГЕОРГИЕВЪ

Отъ четири години скитамъ изъ Пиринъ. Не си права и илюзия, че го познавамъ цѣлия. Но мисля, че познавамъ горе-долу високитѣ му части и то тѣзи на централнитѣ му отдѣли. Най-грандиозниятъ, най-величествениятъ и страховитъ дѣлъ на централния Пиринъ е тѣй наречениятъ мраморенъ, варовитъ, гарстовъ дѣлъ, нареченъ още Елтепенски дѣлъ. Започва отъ Елъ-тепе и свършва съ Разложки Суходолъ, като включва върховетѣ Елъ-тепе (2914.69 м.), Кутела (2910 .), Бански Суходолъ, Баюва дупка (2820 м.), Разложки Суходолъ. Тѣзи върхове заграждатъ циркуситѣ Казана, Кутелски циркусъ, Бански Суходолъ, Баюва дупка, Каменитица, Разложки Суходолъ. И тъкмо тази частъ, съ изключение на Елъ-тепе, е една отъ най-малко посещаваната, най-избѣгваната. Въпрѣки близостта ѝ до Разлогъ и Банско, въпрѣки нейната шеметност и грандиозност, много туристи я избѣгватъ нарочно, заобикалятъ я и ѝ се възхищаватъ само отдолу, завиждайки на орлитѣ, които я населяватъ.

Това се дължи на непроходимостта и опасноститѣ за ходене по този тѣй интересенъ дѣлъ. Билото на този дѣлъ представлява една гола страхотна стена, единъ гребенъ отъ бѣлезникавъ мраморъ. На мѣста тази стена, този рѣбъ се стѣснява до половинъ метъръ и пѣтуването по него става доста опасно и рисковано. Още повече, че въ страни не може да се заобиколи този рѣбъ, защото и отъ дветѣ страни се спускатъ пропасти, бездни.

Най-опасенъ рѣбъ отъ това било е тѣй наречениято „Конче“. Това е рѣбътъ на отвесната стена между стрѣмната долина на Влахинската рѣка и циркусътъ Бански Суходолъ. Тази стена загражда отъ юго-западъ циркуса Бански Суходолъ. Намира се северозападно отъ в. Кутела по посока къмъ в. в. Бански Суходолъ и Баюва дупка. Нарича се Кончето, понеже на нѣколко мѣста този рѣбъ трѣбва да се обязди като конь,

или да се пълзи по него на рѣце и крака, на „четири крака“, за да се премине. Тъкмо това сж и най-страшнитѣ мѣста. Гѣ ставатъ още по-страшни отъ шеметнитѣ бездни, които се спускатъ надолу отъ дветѣ имъ страни. Рѣбътъ на Кончето е дълъгъ около 150-200 метра. Разбира се, че само на нѣколко мѣста по 2-3 метра трѣбва да се пълзи на „четири крака“. Кончето личи много ясно отъ Елъ-тепе. По това било има нѣколко кончета, но тѣ не сж опасни, понеже рѣбоветѣ имъ сж широки по 2-3-4 метра и спокойно се ходи по тѣхъ.

За Кончето съмъ слушалъ още презъ 1933 г. После много пѣти съмъ виждалъ въ хижа Бъндерица и Дамяница туристи, които току-що сж минали Кончето. Тѣ разправятъ съ ужасъ за него и не могатъ да спятъ по цѣла нощъ, отъ преживянитѣ опасности, кълнящи се, че за нищо на свѣта нѣма да минатъ втори пѣтъ по Кончето.

Други такива опасни мѣста изъ Пиринъ, освенъ билото на Елтепенския дѣлъ съ Кончето, сж рѣбътъ, който започва отъ в. Елъ-тепе на изтокъ и се спуска право надолу къмъ хижа Бъндерица, стената на Стражитѣ и Ушицитѣ, и донѣкъде рѣбътъ между Каменишкия и Демиркапийски циркуси.

Въ сжщностъ, рѣбътъ Кончето не е така опасенъ и страшенъ. Много туристи и туристки го минаватъ най-спокойно. За хората свикнали съ катерене, съ пропаститѣ и висинитѣ, които иматъ нормално равновесно чувство, той не представлява никаква опасност. Пишещиятъ лично е виждалъ туристи, които го минаватъ прави, безъ да го яздатъ и безъ да пълзятъ на „четири крака“. Обаче, за хората съ ненормално равновесно чувство, тѣзи съ слабъ духъ, на които се вие свѣтъ и не могатъ да изтрайватъ безднитѣ, за тѣхъ Кончето е смъртна опасностъ, ужасъ, който не се забравя никога. Тъкмо тѣзи хора създаватъ легендата за непроходимостта и ужасана Кончето. За това повече отъ половината

етъ туристите, които посещават Елтепе и хижа Бъндерица не смѣят да минатъ този дѣлъ, да посетятъ хижа Яворовъ и се връщатъ въ Банско, или заобикалятъ ниско по севернитѣ поли, или слизатъ по дългия пѣтъ покрай Влахинската рѣка за хижа Яворовъ.

Нека се знае: има по-красиви и по-поетични мѣста въ Пиринъ отъ този дѣлъ, обаче, той е най-високиятъ. Това е най-величествениятъ, най-страхотниятъ най-грандиозниятъ и дивенъ дѣлъ. А циркусътъ подъ Кончето — Бански Суходолъ — е най-величавиятъ и шеметниятъ циркусъ въ Пиринъ. Едно дивно творение отъ нѣкогашното заледряване. Една идеална, огладена грамадна бѣлокаменна фуния, финно надраскана съ слабѣтъ пукнатини на скалитѣ. Чудно творение издѣлбано и огладено отъ геологичната рѣка на природата! Циркусътъ Бански Суходолъ нѣма равенъ на себе си въ Пиринъ.

Този, който идва въ Пиринъ и не може да мине презъ този дѣлъ, не види отгоре отъ Кончето Банския Суходолъ, той не познава Пиринъ. Той не може да почувствува величието и шеметността, страховитостта, силата и мощта, душата на Пиринъ. Той не познава най-алпийската частъ на планината.

Ето защо, изпращамъ скромната сума отъ 50 лева въ редакцията на списанието съ молба да се основе фондъ „Постройка на телено вѣже по рѣба „Кончето“ въ Пиринъ.

Българскитѣ туристи биха могли да събератъ известни сумици, съ които да се построи такова вѣже на Кончето, подобно на това въ Мусала. Ако не вѣже, то би могло да се построи желѣзенъ парапетъ. Тогава всѣки спокойно ще мине Кончето, а съ това и най-величавата и грандиозна частъ на Пиринъ. Всѣки би се спрѣлъ на най-опасното мѣсто на Кончето и надсмѣлъ се надъ безднитѣ, ще виси спокойно и увѣрено надъ тѣхъ и ще се наслаждава на дивата прелестъ на Банския Суходолъ. Ще изпитва чувства, които другаде не би изпитвалъ и които нѣма да забрави никога.

Съ това ще стане обитаемъ и прохо-

димъ този дѣлъ на Пиринъ, хубавата Разложка хижа Яворовъ ще се посещава повече и много туристи биха удѣлжили маршрута си по билото презъ Даутовъ връхъ и в. Пиринъ къмъ каменовѣглената мина „Пиринъ“, Кресненската клисура и тѣсната ж. п. линия. Тогава и зиме ще стане проходимъ Елтепенскиятъ (мраморниятъ) дѣлъ. Мисля, че отъ това Банско не би загубило нищо.

Апелирамъ къмъ всички организирани туристи, къмъ всички планинари, любители на природата да внесатъ лептата си въ този фондъ, къмъ всички туристически дружества, а особено къмъ тѣзи въ Банско и Разлогъ, като най-заинтересовани, да взематъ присърдце инициативата.

Апелирамъ и къмъ българскитѣ всѣкидневници да поематъ инициативата и да я разпрѣснатъ между нашата интелигенция. Съ това ще дадатъ своята скромна данъ къмъ българското планинарство.

Лаская се отъ мисълта, че въ продължение на една година ще се събератъ въ фонда необходимитѣ суми за теленото вѣже на Кончето и българскитѣ туристи ще направятъ едно ново завоевание, едно ново завладяване на висинитѣ.

НАЙ-ДЪЛГИЯ ДЕНЬ

О, дълъгъ день — безкрай разляна,
стои, не бѣга свѣтлината
и сѣкашъ вѣчно ще остане —
какъ бавно иде тъмнината . . .

О, день на радостта — вълната,
залѣла всичко въ своята пяна, —
на слънцето — на свободата.

О, день на младостта засмѣна, —
на любовта — на красотата,
въвъ лѣча златенъ разцвѣтяна.

О, день огрѣлъ до дънъ душата,
отъ толкозъ свѣтлина пияна —
най-дивний день въвъ цѣло лѣто!

Приветъ, о радостъ — день —
бжди благословенъ!

Р. Божинъ

Снимките на Ник. Ив. Божиновъ сж правени съ апаратъ „Лайка“ и филмъ „Перуцъ“